

Голові разової спеціалізованої вченої ради
Державного біотехнологічного університету
Декану факультету економічних
відносин та фінансів,
доктору економічних наук, професору,
Лариній Тетяні Федорівні

ВІДГУК ОФІЦІЙНОГО ОПОНЕНТА

Чумак Оксани Володимирівни
на дисертаційну роботу Романащенко Ірини Олександрівни
«Механізми інформаційної підтримки управлінських рішень в менеджменті
інноваційного розвитку підприємства»
подану на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю
073 «Менеджмент» галузі знань 07 «Управління та адміністрування»

1. Актуальність теми дослідження. Сучасні умови функціонування підприємств характеризуються високою динамічністю зовнішнього середовища, прискоренням технологічних змін, цифровізацією бізнес-процесів, що особливо, впливає на сферу інноваційного розвитку, де управлінські рішення приймаються за умов обмеженості інформації, високого рівня ризику, складності прогнозування результатів інноваційних проєктів та необхідності оперативного реагування на зміни. За таких обставин якість, своєчасність, релевантність та аналітична опрацьованість інформації перетворюються на важливі передумови обґрунтованості управлінських рішень та спроможності підприємства забезпечувати стійкий інноваційний розвиток. Дисертаційна робота Романащенко Ірини Олександрівни виконана за актуальним напрямом сучасної теорії та практики менеджменту, пов'язаним із формуванням дієвих механізмів інформаційної підтримки управлінських рішень у зазначених умовах.

Водночас накопичення значних обсягів даних не гарантує підвищення результативності менеджменту, тому актуалізується формування дієвих механізмів,

здатних забезпечити відбір, систематизацію, інтеграцію та перетворення даних на інформацію і знання, необхідні для прийняття управлінських рішень. У цьому контексті назрілим є дослідження інформаційних асиметрій, удосконалення інформаційного забезпечення інноваційних процесів, використання сучасних інформаційних систем та формування механізмів інформаційної підтримки, які дозволяють своєчасно ідентифікувати зміни, ризики та нові можливості розвитку.

Наукова значущість обраного напряму визначається необхідністю поглиблення теоретичних засад інформаційної підтримки управлінських рішень та розроблення методичних і прикладних інструментів, здатних підвищити їх обґрунтованість в умовах інноваційних змін. Практична актуальність дослідження посилюється необхідністю адаптації українських підприємств до нестабільного середовища, технологічних трансформацій та зростаючих вимог до швидкості й якості управлінських рішень.

2. Зв'язок дисертації з науковими програмами, планами та темами. Дослідження виконано в межах науково-дослідної тематики кафедри менеджменту, бізнесу і адміністрування Державного біотехнологічного університету за темою «Стратегічні засади розвитку систем управління інноваційно-інвестиційною та господарською діяльністю суб'єктів господарської діяльності (фундаментальна)» (№ 0122U201108 державної реєстрації), що підтверджує логічний зв'язок дисертації з напрямами наукової роботи університету.

3. Ступінь обґрунтованості та достовірності наукових положень, висновків і рекомендацій. Обґрунтованість і достовірність сформульованих у дисертації положень, висновків і рекомендацій забезпечуються використанням системного, структурно-функціонального та порівняльного підходів, методів аналізу і синтезу, індукції та дедукції, логічного узагальнення, наукової абстракції, статистичних та аналітичних методів, а також методів моделювання. Інформаційну базу роботи становлять нормативно-правові акти, офіційна статистика, матеріали міжнародних організацій, аналітичні звіти та наукові праці.

Структура роботи є підпорядкованою досягненню поставленої мети.

У першому розділі дисертації сформовано теоретико-методичне підґрунтя інформаційної підтримки управлінських рішень у системі менеджменту інноваційного розвитку підприємства. Авторкою систематизовано наукові підходи до розуміння сутності та ролі інформації в процесі прийняття управлінських рішень, розкрито особливості формування інформаційних потоків та визначено місце інформаційної підтримки в управлінні інноваційними процесами. Значну увагу приділено взаємозв'язку інформаційних ресурсів, управлінських знань та якості рішень, що дозволило сформулювати концептуальну основу для подальшого дослідження механізмів інформаційної підтримки.

У другому розділі дослідницький акцент зміщено у площину аналітичного оцінювання. Розкрито природу та особливості прояву інформаційної асиметрії в управлінській діяльності, досліджено її вплив на обґрунтованість управлінських рішень та запропоновано підходи до систематизації відповідних інформаційних дисбалансів. Поряд із цим проаналізовано сучасні тенденції інноваційного розвитку та чинники, які визначають інноваційну спроможність підприємств. Такий підхід дозволяє пов'язати проблематику інформаційної асиметрії з конкретними завданнями менеджменту інноваційного розвитку та обґрунтувати необхідність удосконалення механізмів інформаційної підтримки управлінських рішень.

У третьому розділі теоретичні та аналітичні результати набувають прикладного розвитку. Авторкою обґрунтовано підходи до формування і функціонування інформаційних систем підтримки управлінських рішень, визначено їх складові та взаємозв'язки в процесі інформаційного супроводу інноваційної діяльності підприємства. Окрему увагу приділено структурним особливостям забезпечення інформаційної безпеки як необхідної умови надійності інформаційних процесів та обґрунтованості управлінських рішень. У такий спосіб інформаційна підтримка розглядається не лише з позиції накопичення та опрацювання даних, а як комплексний управлінський механізм, що має

забезпечувати своєчасне перетворення інформаційних ресурсів на знання, необхідні для прийняття рішень у сфері інноваційного розвитку.

Загалом структура дисертаційної роботи характеризується логічною послідовністю та змістовною взаємопов'язаністю її складових: від теоретичного осмислення інформаційної підтримки управлінських рішень через дослідження інформаційних асиметрій та тенденцій інноваційного розвитку до формування прикладних механізмів функціонування інформаційних систем і забезпечення інформаційної безпеки. Побудова роботи забезпечує належний зв'язок між теоретичними узагальненнями, результатами аналітичного дослідження та запропонованими авторкою практичними рекомендаціями.

4. Наукова новизна положень, висновків та пропозицій дисертаційної роботи. Наукова новизна результатів дослідження має системний характер. Найбільш вагомим результатом є обґрунтування концептуальних засад ідентифікації, формування та функціонування механізмів інформаційної підтримки управлінських рішень у менеджменті інноваційного розвитку підприємства як динамічної інтегрованої системи, що поєднує ресурсні, технологічні, організаційні та управлінські компоненти. Заслуговує на увагу запропонована циклічна модель «дані – інформація – знання – управлінське рішення – інновація – нові дані», яка розкриває безперервність інформаційно-управлінського контуру. Авторкою також удосконалено методичні засади інформаційної підтримки інноваційного розвитку, принципи та критерії багаторівневої класифікації інформаційних асиметрій, підхід до ідентифікації тенденцій інноваційного розвитку та визначення контурів інформаційного забезпечення.

Окремо слід відзначити структурування інформаційної безпеки через організаційні, технологічні та правові інструменти, що дозволяє розглядати її не тільки як технічну функцію, а як складову стратегічного управління інноваційним розвитком. Такий підхід є важливим в умовах відкритих інновацій, партнерських мереж та необхідності одночасного забезпечення доступності знань і захисту комерційно значущої інформації.

5. Практична цінність отриманих результатів. Практична цінність отриманих результатів полягає у можливості їх використання під час модернізації корпоративних інформаційних систем, організації внутрішніх і зовнішніх інформаційних потоків, інтеграції цифрових аналітичних інструментів, формалізації процедур стратегічного вибору, підвищення обґрунтованості управлінських рішень та побудови систем інформаційної безпеки, орієнтованих на збереження інтелектуального капіталу й забезпечення комерціалізації інновацій.

6. Повнота викладення результатів дослідження в опублікованих працях та апробація. Основні результати дослідження оприлюднено у фахових наукових публікаціях та апробовано на міжнародних і всеукраїнських науково-практичних конференціях і форумах. Тематика публікацій відповідає змісту дисертації та охоплює цифрові аналітичні платформи, циклічну модель функціонування інформаційної системи, інформаційну безпеку, інформаційну асиметрію та управління інноваційною діяльністю.

7. Дотримання принципів академічної доброчесності. За змістом поданої дисертації використання ідей, положень і результатів інших авторів супроводжується відповідними посиланнями. Підстав для сумнівів щодо дотримання здобувачкою принципів академічної доброчесності при ознайомленні з рукописом не встановлено.

8. Зауваження та дискусійні положення. Зважаючи на високий рівень дисертаційної роботи, варто виділити окремо дискусійні положення:

1. З огляду на те, що саме механізми інформаційної підтримки винесені в назву дисертації та становлять головний об'єкт авторських розробок, доцільним було б більш чітко визначити їх співвідношення: що є інформаційним забезпеченням, що інформаційною підтримкою, а що інформаційною системою управління, та встановити функціональні межі кожної із зазначених категорій. Така конкретизація посилила б понятійно-категоріальну визначеність дослідження. Адже структура третього розділу демонструє близькість цих понять: підрозділ 3.1 присвячено інформаційному забезпеченню, а 3.2 механізмам формування і функціонування інформаційних систем.

2. Методичний підхід до ідентифікації тенденцій інноваційного розвитку ґрунтується на параметрах ефективності та життєвого циклу конкурентних переваг. Доцільно було б більш чітко формалізувати процедуру переходу від макро- та мезорівневих статистичних індикаторів до управлінських висновків на рівні окремого підприємства.

3. У роботі обґрунтовано необхідність інтеграції стратегій інноваційного розвитку в загальну стратегію підприємства. Водночас недостатньо деталізовано механізм вирішення конфліктів між довгостроковими інноваційними цілями та короткостроковими фінансовими обмеженнями, що є типовою проблемою стратегічного менеджменту.

4. Авторка удосконалює принципи та критерії класифікації інформаційних асиметрій через поєднання причин їх виникнення: об'єктивних і суб'єктивних, форм прояву: часових, просторових, усвідомлених і неусвідомлених, а також економічної реалізації. Такий підхід є змістовним з теоретичної точки зору, проте для його практичного використання менеджментом підприємства доцільно було б запропонувати систему вимірюваних індикаторів, за допомогою яких можна встановити рівень кожного виду інформаційної асиметрії, визначити її критичність та обрати відповідний управлінський вплив. Позаяк, існує ризик, що розроблена класифікація матиме переважно діагностично-описовий характер.

5. Важливим елементом дослідження є використання інструментів штучного інтелекту та аналітики. Поряд з алгоритмічними ризиками доцільно було б ширше врахувати організаційно-поведінкові ризики: опір персоналу цифровим змінам, дефіцит компетентностей, надмірну довіру до автоматизованих рекомендацій і розмиття відповідальності між людиною та алгоритмом.

6. Положення щодо інформаційної безпеки логічно пов'язано із захистом інтелектуального капіталу та комерціалізацією інновацій. Разом з тим перспективним є подальше опрацювання специфіки інформаційної безпеки у відкритих інноваційних екосистемах, де частина даних і знань циркулює між підприємствами, науковими установами, стартапами та інвесторами.

Наведені зауваження мають переважно дискусійний і рекомендаційний

характер, не знижують загальної позитивної оцінки дисертації та можуть розглядатися як напрями подальшого розвитку авторських положень.

Загальний висновок. Дисертаційна робота Романащенко Ірини Олександрівни «Механізми інформаційної підтримки управлінських рішень в менеджменті інноваційного розвитку підприємства» є завершеним самостійним науковим дослідженням, у якому отримано нові науково обґрунтовані результати, що мають теоретичне та практичне значення для розвитку менеджменту інноваційного підприємства.

За актуальністю, науковою новизною, ступенем обґрунтованості, теоретичною і практичною значущістю дисертація відповідає вимогам наказу МОН України №40 від 12.01.2017 р. «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» (з наступними змінами) та «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України №44 від 12 січня 2022, а її автор, заслуговує на присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 073 «Менеджмент» галузі знань 07 «Управління та адміністрування».

Офіційний опонент:

В.о. завідувача кафедри
національної безпеки та підприємництва
Національного університету
«Київський авіаційний інститут»
доктор економічних наук, професор

Оксана ЧУМАК